УДК 821.161.2-31.09

Т. І. Конончук

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ, АБО АНАТОЛІЙ ПОГРІБНИЙ ПРО ДОКІЮ ГУМЕННУ

У статті проаналізовано особливості літературознавчого дискурсу в доробку відомого літературознавця, професора Анатолія Погрібного (1942–2007) на прикладі його вступної статті до роману «Діти Чумацького Шляху» Докії Гуменної (1904–1996). З'ясовано, що літературознавець аналізує проблематику роману через контекст суспільно-політичних обставин в Україні в першій третині ХХ ст., оскільки вони стали основою художнього тексту. З'ясовано також, що біографічний, етичний, естетичний методи притаманні стилю вченого, а також засоби публіцистики, що базуються на включенні в текст авторського «я».

Ключові слова: роман, Голодомор, хліб, персонаж, мотив, біографія.

DOI 10.34079/2226-3055-2019-12-20-81-87

Мета статті – проаналізувати особливості літературознавчої методології одного з найпомітніших українських учених-літературознавців – Анатолія Григоровича Погрібного (народився 3 січня 1942 р. в с. Мочалище Бобровицького району Чернігівської області – помер 9 жовтня 2007 р. в м. Київ). Це – відомий літературознавець, публіцист, громадський і культурний діяч, академік, доктор філологічних наук, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (2006), багатьох літературних премій, Всеукраїнського благодійного культурно-наукового фонду Т. Г. Шевченка.

Розглянемо літературознавчу методологію А. Погрібного на прикладі його вступної статті [4] до роману-епопеї «Діти Чумацького шляху» Докії Гуменної [2] (народилася 10 (23) березня 1904 р. в м. Жашків нині Черкаської області – померла 4 квітня 1996 р. в Нью-Йорку), знакової постаті на терені української культури. Роман було видано вперше в чотирьох книгах в еміграції: Мюнхен: Українська трибуна, 1947–1948. – Кн. 1–3; Кн. 4. – Нью-Йорк. – 1951. Однією книгою видання роману відбулося 1983 р. в Нью-Йорку у видавництві «Науково-дослідне товариство української термінології». В Україні книга готувалася й побачила світ у серії «Український історичний роман» в «Українському центрі духовної культури» 1998 р. А. Погрібний, пишучи вступне слово до книги, що друкувалася вперше в Україні, виходив, як розуміємо, з того, що авторка на цей час була мало відома землякам-українцям. Отже, переднє слово мало представити не лише роман, а й авторку. Тож тональність вступної статті така, що, як бачимо, її автор хоче донести інформацію до широкого кола читачів, лаконічно, але містко представити письменницю, яка все своє творче життя прожила в еміграції, створила великий корпус текстів.

Літературознавець вдається до публіцистичної стилістики, що емоційно наснажує текст, сприяє наближенню його до читача. Одним із методів публіцистичності, як відомо, є присутність автора в тексті. Це бачимо на самому початку статті. А. Погрібний вже в другому абзаці оприявнює свою присутність, що сприяє довірливості інтонації, щирості сказаного: «Я ж пригадую наразі свою першу зустріч з нею (з Докією Гуменною – Т.К.) у Нью-Йорку, де восени 1990 року виступав з доповіддю в Науковому товаристві ім. Тараса Шевченка. Невисока, похилого віку

жінка (йшов їй тоді 87-й рік) підступила тоді до мене: «Я Докія Гуменна. Хочу з вами познайомитися» [4, с. 3].

Враження першої зустрічі з відомою нині широко письменницею цікаві, вочевидь, кожному читачеві. Враховуємо той факт, що зустріч літературознавця з письменницею відбулася, як уточнює А. Погрібний, «восени 1990 року». Отже, ще до референдуму. Але перебудовчі роки вже вносили багато змін у суспільно-політичне життя нашої країни. Розуміємо, що й поїздка А. Погрібного стала можлива саме тим змінам, що відбувалися. І настрої української еміграції в цілому, яка жила, хоч далеко від рідної землі, але працювала для неї, і Докії Гуменної зокрема був зрозумілий. Настрої Докії Гуменної був, вочевидь, такий, як і всіх українських письменників за кордоном: їм праглося донести свої тексти землякам в Україну. Тому природно, що в статті А. Погрібного появляється така фраза: «Запам'яталося, що саме найбільше хвилювало письменницю... – є надії на справжнє воскресіння України, а відтак і вихід її творів у ріднім краї» [4, с. 3]. Автор вступного слова наголошує на тому, що творчість Докії Гуменної на той час була зовсім невідома в Україні.

Для сучасного читача ця інформація дає розуміння закритості українського суспільства в радянську добу, недопуск до українського читача великого пласта української культури, що створювалася упродовж десятиліть залізної завіси, яку міцно утримувала більшовицька держава. Отже, і авторка невідома, і її творчість. Тож ішлося про те, щоб авторка надіслала свої книги в Україну. Відкриття письменниці літературознавцем супроводжувалося емоційним переживанням, яке передано в статті. А. Погрібний був здивований, коли на адресу бібліотеки Співки письменників надійшло три посилки книг, де «усього було близько тридцяти томів. Ціла бібліотека – і яка різноманітна!» [4, с. 3].

Отже, емоційність посилює публіцистичний акцент оповіді, запрошує і читача до здивування й захоплення. Автор вступного слова наголошує на окремих моментах життя і творчості письменниці. Про це він каже лаконічно, але містко: «А творилася вона (бібліотека творів Д. Гуменної – *Т.К.*) тяжко, самозречено, без сподівання на підтримку свого життя літературними гонорарами, довгі роки – у вільні години від виснажливої праці на текстильній фабриці. Виходили ж книжки на пожертви окремих осіб та громадських організацій» [4, с. 3]. В одному короткому абзаці змальовано героїчний подвиг письменниці, що виснажливо працювала, аби вижити, і водночас творила тексти.

Ми нині знаємо великий ряд українських письменників, що жили в еміграції й творили українську культуру часом без надії коли-небудь достукатися до великої України, до земляків-українців. Далі автор вступної статті вважає за необхідне назвати хоч деякі з книг тієї посилки Д. Гуменної, аби дати читачеві уявлення про творчу спадщину письменниці в цілому, хоча стаття пишеться до одного роману. Називаючи окремі книги, А. Погрібний, на свій розсуд, обирає найпомітніші, що, вочевидь так і є, дає короткий коментар, про що ті книги: «Ось лише деякі з книжок цієї бібліотеки: роман-хроніка «Хрещатий Яр» (1956) про життя у Києві в роки німецької окупації та про неоднозначне сприйняття трьох провідних ідеологій та світоглядів, що зіткнулися тоді межі собою, – фашизму, більшовизму й націоналізму; роман «Скарга майбутньому» (1964), у якому авторка зосередилася на психологічних почуттях молодшої української людини, котрій випало жити в атмосфері сталінського терору; роман про давню Скифію «Золотий плуг» (1969); повість «Велике цабе» (1952), де змальовано етично-побутові засади та культуру майбутніх українців у спосіб відтворення життя в трипільські часи; повість «Небесний змій» (1982), у якій за джерело свого фантазування, а водночас і дослідження письменниця взяла наскельні

написи з широко знаної Кам'яної Могили на півдні України; книга розповідей про Трипілля «Минуле пливе в прийдешнє» (1978) і т.д.» [4, с. 3].

Надалі автор статті зосереджується безпосередньо на творі, що йде в друк до читача. Насамперед, Анатолій Погрібний дає оцінку твору, називаючи його «головним твором Докії Гуменної» [4, с. 4]. Вочевидь, науковець і пропонував до видання насамперед цей твір із посилки письменниці, давши йому таку високу оцінку і визначивши його актуальність, що пояснюється тематикою, яка в радянську добу в Україні була під забороною, особливо роки Голодомору 1932–1933 років.

Вибір роману посилюється емоційними акцентами, що виявляють безпосередню присутність у тексті статті літературознавця: «Особисто я відчуваю найбільше вдовolenня з того приводу, що, нарешті, виходить в Україні друком цей головний твір Докії Гуменної, сказати можна – книга її життя. Вже з причини великого обсягу твору досі справа до його видання не доходила, і то треба висловити найбільшу вдячність видавництву, що воно не завагалось дати цьому романові дорогу в Україні. А йдеться, слід зацентувати, про один з помітних творів української літературної класики ХХ ст., без якого її панорама поставала просто непростимо збідненою» [4, с. 4].

Далі хрестоматійно автор статті окреслює часовий простір роману, тобто робиться акцент на історичному контексті, який став мотивацією для осмислення в художніх текстах У. Самчука [5], В. Барки [1] та інших українських письменників – перші три десятиліття ХХ ст., наголошуючи, що романний простір розширено, адже епопея оповідає про родину, в якій деякі з персонажів народилися ще в ХІХ ст., може, десь у 30-х його роках. Вказано на головного персонажа, ним є Тарас Саргола, він наймолодший у галереї художніх образів. Цього персонажа в центр оповіді ставить письменниця. А літературознавець залучає читача до з'ясування, чому на цьому персонажеві та інших наймолодших персонажах зосереджено головну авторську увагу. Таким чином привертається увага до мотивації письменниці в написанні її твору. А. Погрібний вказує, що «роман у чотирьох книгах... детально аналізує українське життя перших трьох десятиріч ХХ ст. ...» [4, с. 4]. Про мотивацію до написання роману вказує літературознавець і відповідає весь текст твору, що підтверджує тезу автора статті: «Тому вже, що на долю старших поколінь ніколи не випадало стільки драматичних і трагічних ударів долі, стільки випробувань, скільки випало їх на українців, котрі топтали ряс у роки після жовтневого перевороту» [4, с. 4].

Автором статті наголошено на назвах книг у романі: «Звернімо увагу на назву першої частини епопеї – «У запашних полях», де йдеться водночас і про трудове, і про моральне, і про поетичне село, яким його зберегла Україна включно до часів більшовицького експерименту» [4, с. 4]. Отже, як бачимо, привернуто увагу до типового підходу до зображення українського села напередодні перевороту в українських письменників.

Ця типовість витікає із подібності переживання означеного часу, де, справді, були будні трудового життя, були труднощі, але була поезія часу з її романтикою, сподіваннями, в праці людина будувала свою долю, як це бачимо, наприклад, також і на початку роману «Марія» Уласа Самчука. Це ще був не поруйнований світ. І стосовно роману Докії Гуменної в його першій частині А. Погрібний емоційно, вочевидь, із любов'ю наголошує: «Скільки задушевності, скільки яскравості у змалюванні цього предковичного, багатого на традиції та звичаї села!» [4, с. 4] Розуміємо, що таке налаштування до того часу було і в авторки роману, що знайшло логічне вираження в художніх картинах романного полотна.

А. Погрібний розуміє, що суспільно-політичні події, зміни турбували авторку роману. Тому він також не оминає суспільно-політичної проблематики, яка становить

контекст роману. Учений наголошує: «Та ось – перемога більшовизму, його утвердження. Сутність нової влади, її вимог найліпше розкривається в місті, і тому дію другої книги роману – «Брами майбутнього», де йдеться про 20-ті роки, письменника переносить до Києва, куди їде на навчання Тарас Саргола» [4, с. 4].

Зрозуміло, що авторський хід виправдано, адже перебування персонажа в іншому художньому просторі дозволяє розширити представлення проблематики, розкрити соціальні пласти суспільства, змалювати атмосферу, здобутки культурної сфери. Тому, відкриваючи перед читачем найголовніші акценти роману, літературознавець наголошує: «Чудово відтворено у романі атмосферу дискусій того часу, її політичну й інтелектуальну своєрідність. Оскільки Саргола – письменник-початківець, докладно показане в творі й літературне життя 20-х років» [4, с. 4].

Справді, в романі йдеться про такі літературні об'єднання, як «Ланка», про філії «Плуга», «Молодняка», про неокласиків, про дискусію між Миколою Хвильовим та Сергієм Пилипенком. Наголошено, що частину митців, як-от М. Хвильового та С. Пилипенка виведено під власними іменами, а деякі подано під псевдонімами, що дуже легко впізнаються («наприклад, Ре – Іван Ле, Василько – Косинка, Танцюра – Качура, Шуліка – Кулик, Микитчук – Корнійчук, Липовецький – Щупак, Головач – Антоненко-Давидович і т.д.») [4, с. 4].

Автор статті представляє роман, розкриваючи мотивацію письменниці й, безумовно, погоджуючись із нею. Учений привертає увагу до того, як показано персонажів, як проектується їхня доля на майбутнє і якою вона постає в наступних книгах. Літературознавець зазначає: «І українське селянство у першій книзі роману, і українську інтелігенцію – в другій книзі Докія Гуменна показує як стани, які приречені на винищення, які повинні вмерти» [4, с. 4]. Історичний досвід підказує літературознавцеві подати таку думку у відповідь на ним же поставлене запитання, чому вони «приречені на винищення», «повинні вмерти». «Та тому, що без їх знейтралізування приборкання України видавалося більшовицькому режимові неможливим. В них бо таїлася сила української нації» [4, с. 4–5]. Логічним продовженням у реалізації задуму Д. Гуменної є третя й четверта книги епопеї, в яких трагічна реальність українського буття стає підставою для художнього моделювання картини світу.

Отже, літературознавець дає коротку характеристику цим двом книгам через призму суспільно-політичних подій і реалій: «І ось – безпрецедентно жорстокі, нечувано жакливі розправи: голодомор в селі на початку 30-х років, що про нього розповідає третя книга роману під промовистою назвою «Розп'яте село!, та винищення української інтелігенції – у четвертій книзі твору під не менше промовистим заголовком – «Ніч», де дія, вже в 30-х роках, знову відбувається в місті» [4, с. 5]. Як бачимо, за основу учений бере оприявлення тематичного спектра роману, що витікає із його концепції, відтворених суспільно-політичних конфліктів.

Автором статті наголошується «на грандіозності авторського задуму», на тому, що такої широти представлення зображуваного часу «українське письменство майже не дає» [4, с. 5]. Отже, робиться оцінка роману, яка розкриває письменницьку мотивацію, доповнює попередньо висловлені літературознавцем міркування. А. Погрібний наголошує: «Власне, це роман про знищення більшовизмом української нації, про те, до яких найбрутальніших способів вдавався московський імперіалізм, аби поставити непокірну Україну на коліна. Саме ці способи художньо й увиразнені у романі: умиртвлення українського села як основи нації та вигублення інтелігенції як мозку нації» [4, с. 5].

Аналіз художньої палітри тексту дозволяє цілком слушно відзначити, що роман «Діти Чумацького Шляху» Д. Гуменної «перебуває на межі художньої літератури та мемуаристики» [4, с. 5]. Це проблема роману чи це задумана авторська заданість. Вочевидь, авторка прагнула писати художню історіографію українських реалій першої третини 30-х років ХХ ст. Тому, вважаємо, художньо-документальна стилістика твору – це свідомий вибір автора.

А. Погрібний підкреслює на зорієнтованості письменниці на документалістиці й такими фактами, як топоніми, вони реальні в просторі України. Як, наприклад, село Марійка на Дрижипільщині. Це Жашківський район Черкаської області. Це реальне село, мала батьківщина Д. Гуменної. Твір позначено біографічними фактами також і в тому, що, наприклад, Докія Гуменна була членом літературної організації «Плуг». Наголошено літературознавцем на літературній боротьбі у 20–30-х роках ХХ ст., на певній автобіографічності зображуваних подій. Це був час, коли письменники, котрі прагнули правдиво показати добу, без соцреалістичного пафосу, неодмінно потрапляли в розряд підкуркульників, як-от Григорій Косинка художніми творами чи Ольга Мак публіцистичними статтями.

Докія Гуменна потрапила в цей ряд своїми репортажами «Листи зі степової України», а також «Ех, Кубань, ти, Кубань, хліборобная». І до них привертає увагу літературознавець, чим неовби наголошує на причинах вибору пізніше руху письменниці в еміграцію, бо в Україні вона, отримавши звання «куркульської письменниці», не могла видаватися, не могла реалізуватися як творча особистість. А. Погрібний лаконічно подає історію написання роману, що вперше йде друком до українського читача.

Коротка інформація підтверджує прагнення авторки й завдання, яке вона поставила перед собою – розповісти про їй відоме, пережите – і мужньо виконала. Спираючись на спогади письменниці, А. Погрібний вказує, що робота над романом-епопеєю розпочалася «в окупованому Києві у 1942 році (поштовхом до цього був емоційний струс: «Щойно я поховала свою матір, і так хотілося саме її життя, все те, що вона розказувала про ту епоху, яка вже ніколи не вернеться, вилити у слова, хотілося показати контраст між тією добою і катаклізмами, що випали на долю мого покоління»)» [4, с. 5–6]. Робота над романом «продовжувалася у 1944 році в Турці (Галичина), далі – у Граці, Зальцбурзі (Австрія) – у таборах для переміщених осіб, у збудованих для них бараках, де в 1946 році працю над твором, рукопис якого, як згадувала письменниця, вона нерідко під завивання бомб, «тягла на плечах у п'яти евакуаціях», було завершено. Учений акцентує увагу на часі створення роману-епопеї, чим наголошує на унікальній наполегливості авторки створити велике правдиве полотно про пережите українським народом.

Зрозуміло, що роман Д. Гуменної «Діти Чумацького Шляху» з таким масштабним відбиттям подій після опублікування в еміграції не міг залишитися непоміченим. І про це сказав автор вступної статті до українського перевидання. Так, він наводить оцінки роману таких відомих на еміграції вчених, як Юрій Шерех (Шевельов) та Юрій Бойко. Цитує, вочевидь, найхарактерніші їхні оцінки. Цитує, наприклад, такі слова Ю. Шереха про те, що роман «становить собою велику культурну цінність, як з погляду мистецького, так і з погляду мемуарно-історичного. Роман змальовує наступ більшевизму на український народ... Дійсність схоплено і показано надзвичайно широко. Авторка сама пережила те, що описує, сама була переслідувана і зазнала змальовуваного на власній спині. Процес українського побуту, культури, родини тощо подано надзвичайно переконливо» [4 с. 6].

Наведено також думку Ю. Бойка, в якій цей відомий учений 1952 р. схаактеризував роман Д. Гуменної як «одне з найвизначніших літературних явищ української літератури останнього десятиліття», що «цим романом вписала Д. Гуменна своє ім'я назавжди в історію української літератури» [4, с. 6]. Важлива й така оцінка Ю. Бойка про життєву правду в романі: «Кожний, хто не пережив советської дійсності, прочитавши «Діти Чумацького Шляху» в силі буде відчувати страхіття і відразливість советського режиму, на Україні, а хто пережив 30-ті роки на Україні, винесе з твору поглиблене розуміння й відчуття, що сам пережив» [4, с. 6].

Наведені оцінки друкувалися в еміграційних джерелах відразу по виходу книги в світ за кордоном. Отже, роман про Україну було прочитано й оцінено в світі. Але до українського читача він прийшов лише 1998 р. Тому важливими є акценти літературознавця наприкінці статті. Вони окреслюють фактичний стан невідомості твору на момент його виходу в світ і на те, що його ще належить прочитати й оцінити у Великій Україні. Тональність завершальних фраз співзвучні з високими оцінками Ю. Шереха та Ю. Бойка.

А. Погрібний наголошує: «Усе це, повторюю, – оцінки, що їх дають вчені з української діаспори. На матірній же землі Докії Гуменної її видатний твір ще тільки належить прочитати, ще тільки належить осмислити. Чудово, що цієї давно сподіваної пори роман, нарешті, дочекався» [4, с. 6].

Узагальнюючи, можемо зробити певні **висновки** про особливості літературознавчого дискурсу Анатолія Погрібного: ученим обрано текст актуальної тематики й високого художнього рівня; актуальність теми поставлено в контекст суспільно-політичних подій, що лягли в основу художнього зображення; виходячи зі специфіки літературознавчої статті, а це вступна стаття до книги, автор поставив перед собою мету коротко розповісти про авторку, подати мотивацію її звернення до епічної проблематики, відтворити її в мемуарно-хронологічному ракурсі; для аналізу твору застосовано біографічний метод, який надзвичайно актуалізований в сучасних антропологічних дослідженнях [3, с. 208–209]; зважаючи спрямування книги до масового читача, А. Погрібний вдався до залучення публіцистичної стилістики, яка передбачає емоційне включення реципієнта в контекст оповіді; для посилення аргументації оцінок твору наводяться цитати з праць учених української еміграції, що виявляє оцінку твору після виходу його у світ за кордоном. Невелика за обсягом стаття лаконічно подає особу письменниці й сам твір.

Усі названі особливості літературознавчого аналізу працюють на читача: зацікавити його темою, наголосити на її актуальності, відкрити автора – вони роблять її цікавою, і то не лише для філологів, студентів філологічних, педагогічних закладів вищої освіти, а й для широкого кола читачів.

Список використаної літератури

1. Барка В. Жовтий князь : роман / В. Барка ; передм. М. Жулинського. – Київ : Дніпро, 1991. – 266 с. ; Barka V. Zhovtyi kniaz : roman / V. Barka ; peredm. M. Zhulynskoho. – Kyiv : Dnipro, 1991. – 266 s.
2. Гуменна Д. Діти Чумацького Шляху : роман : у 4 кн. / Д. Гуменна ; передм. А. Погрібного. – Київ : Український центр духовної культури, 1998. – 576 с. ; Humenna D. Dity Chumatskoho Shliakhu : roman : u 4 kn. / D. Humenna ; peredm. A. Pohribnoho. – Kyiv : Ukrainskiy tsentr dukhovnoi kultury, 1998. – 576 s.
3. Добренков В. Социальная антропология : учеб. / В. Добренков, А. Кравченко. – Москва : ИНФРА-М, 2009. – 688 с. ; Dobrenkov V. Sotsialnaya antropologiya : ucheb. / V. Dobrenkov, A. Kravchenko. – Moskva : INFRA-M, 2009. – 688 s.

4. Погрібний А. Повернення Докії Гуменної : вступне слово / А. Погрібний // Гуменна Д. Діти Чумацького Шляху / Д. Гуменна. – Київ : Український центр духовної культури, 1998. – С. 3–6 ; Pohribnyi A. Povernennia Dokii Humennoi : vstupne slovo / A. Pohribnyi // Humenna D. Dity Chumatskoho Shliakhu / D. Humenna. – Kyiv : Ukrainnyi tsentr dukhovnoi kultury, 1998. – S. 3–6.

5. Самчук У. Марія : роман / У. Самчук ; післямова С. Пінчука. – Київ : Радянський письменник 1991. – 190 с. ; Samchuk U. Mariia : roman / U. Samchuk ; pisliamova S. Pinchuka. – Kyiv : Radianskyi pysmennyk 1991. – 190 s.

Стаття надійшла до редакції 10.05.2019.

T. Kononchuk

**FEATURES OF REPRESENTATION OF ARTISTIC TEXT,
OR ANATOLY POHRIBNY ABOUT DOKIYA HUMENNA**

The article analyzes Anatoly Pohribny's literary methodology (1942–2007) on the example of his introductory article to the novel «Children of the Milky Way» of Dokiya Humenna. A. Pohribny is a well-known Ukrainian literary scholar, academician, doctor of philological sciences, winner of the Taras Shevchenko National Prize (2006). D. Humenna is a well-known Ukrainian writer, whose creative life was in emigration (1904, Ukraine – 1996, New York). The novel «Children of the Milky Way» was first published in four books abroad (Munich, 1947–1948 – Book 1–3, Kn.4 – New York, 1951); In one book he was published in 1983 (New York). In Ukraine the novel was published in 1998. Prior to this publication A. Pohribny wrote an introductory article.

The article uses the journalistic style, demonstrates the presence of the author in the text, as, for example, reported the first meeting with the writer in New York in 1990. The mood of Ukrainian emigration is shown, Ukrainian writers who lived in exile wanted to convey their texts to fellow countrymen in Ukraine. It was emphasized that D. Humenna's work at that time was completely unknown in Ukraine. And for the modern reader, this information is important, since it is clear from it that the Ukrainian society was closed in the Soviet era, the Ukrainian reader was not allowed to know a large layer of Ukrainian culture created by Ukrainians abroad. It is emphasized that the writer worked hard to survive abroad, and at the same time wrote the books. Named the most notable books of D. Humenna. A. Pohribny says that the novel «Children of the Milky Way» is very relevant, because it tells that it was forbidden in Soviet times – the years of the Holodomor of 1932–1933 in Ukraine; it is noted that this is one of the notable works of the Ukrainian classics of the twentieth century.

The main time of the novel – the first three decades of the twentieth century. Central character is Taras Sarhola. Through him, the writer shows the socio-political circumstances in Ukraine, the policy of the Bolshevik authorities in relation to Ukraine, the situation of Ukrainians, repression, dispossession, grain seizure, hunger. It was emphasized that the novel «Children of the Milky Way» by D. Humenna «is on the brink of fiction and memoirs». A. Pohribny gives high marks to the novel, which were given by such well-known scholars of Ukrainian emigration as Yuriy Sherekh (Sheveliov) and Yuriy Boyko.

Consequently, A. Pohribny's literary analysis is aimed at revealing the relevance of the novel «Children of the Milky Way» by D. Humenna, his problems, and the motivation of the writer to show the chronology of Ukrainian being in the first three decades of the twentieth century. It is emphasized that A. Pohribny's article demonstrates the application of philological analysis, biographical method and means of journalism.

Key words: novel, Holodomor, bread, character, motive, biography.